

Faktaark

Alkohol og fosterskader

Alkohol er skadeligt for fosteret

Alkohol kan være skadeligt for fosterets udvikling under hele graviditeten. Alkohol passerer gennem moderkagen til fosteret, hvilket bevirker, at fosteret får samme alkoholprocent som moderen. Derfor anbefaler Sundhedsstyrelsen nu at kvinder der er gravide undgår alkohol, og at kvinder der planlægger at blive gravide også undgår alkohol for en sikkerheds skyld.

Hvor meget alkohol - hvilke skader?

Indvirkningen af alkohol på fosteret menes at være dosis-afhængig, i hvert fald i doser større end 1 genstand om dagen og spænder fra den alvorligste alkoholskade som kaldes føtalt alkoholsyndrom (FAS) (1) til mindre skader på bl.a. nervesystem og hjerne ved lavere indtag (2). Både det gennemsnitlige indtag af alkohol og mængden af alkohol, der drikkes på en gang, kan have betydning for fosterets udvikling.

Stort alkoholforbrug – føtalt alkoholsyndrom

Børn af mødre med et dagligt indtag af 7-8 genstande eller mere gennem graviditeten er under risiko for at udvikle FAS (1). Syndromet er karakteriseret ved væksthæmning både før og efter fødsel. Der ses endvidere alvorlige skader på centralnervesystemet som kan komme til udtryk ved adfærdsforstyrrelser, retardering og andre neurologiske abnormiteter. Desuden vil et barn med FAS have karakteristiske ansigtstræk, fx korte øjenspalter og langstrakt midtansigt (1,3). Ydermere forøger et stort alkoholforbrug risikoen for abort, dødfødsel og for tidlig fødsel (4).

Lille alkoholforbrug – mindre skader

Effekten af et lille alkoholforbrug i graviditeten på under 1 genstand daglig er omdiskuteret. Det kan ikke udelukkes, at et lille alkoholforbrug har skadelige virkninger, specielt på hjernens udvikling og dermed kan forøge risikoen for lettere adfærdsforstyrrelser og indlæringsvanskeligheder, som måske først konstateres i skolealderen (2, 4). Det er således ikke muligt at angive en sikker nedre grænse for alkoholindtagelse under graviditet.

Hvornår er fosteret sårbart for alkoholskader?

Fosteret er følsomt for de skadelige effekter af alkohol under hele graviditeten. Men det formodes at alkoholskadernes omfang og karakter hænger sammen med i hvilken fase af graviditeten alkoholen indtages, og hvor meget moderen drikker. I 1. trimester foregår dannelsen af de forskellige organer, som kan påvirkes af alkohol. Hjernen er et af disse organer, og hjernen er specielt følsom over for alkohols indvirkning. I 1. trimester dannes de grundlæggende hjernestrukturer og alkohol kan have en alvorlig skadelig indvirkning på denne proces. I 3. trimester er hjernen igen særligt sårbar for skader af alkohol, for i denne periode vokser hjernen hurtigt (4).

Hvis du har drukket alkohol tidligt i graviditeten

Nogle kvinder kan have drukket alkohol meget tidligt i graviditeten, på et tidspunkt hvor de måske ikke var klar over graviditeten. I langt de fleste tilfælde vil det ikke få betydning for fosterets udvikling. Det afgørende er, at man ikke fortsætter med at drikke alkohol – for jo mindre alkohol, jo mindre risiko for at skade. Hvis du er bekymret eller har spørgsmål om dit eventuelle alkoholindtag i graviditeten kan du spørge din læge eller jordemoder til råds. Der vil for langt de fleste ikke være grund til yderligere bekymring.

Forekomst af alkoholfosterskader i Danmark

På grund af den store variation af alkohols fosterskadelige effekter, er det yderst vanskeligt at frembringe et præcist skøn for antallet af spædbørn med alkoholrelaterede fosterskader, der fødes i Danmark årligt. Der findes ingen officielle opgørelser af forekomsten af FAS i Danmark, selvom diagnosen blev indført i 1994, men ifølge landspatientregisteret, er der registreret 7 – 15 tilfælde per år de senere år. Tallet menes dog at være større.

Ingen alkohol når du er gravid:

Sundhedsstyrelsens anbefaler, at kvinder der er gravide undgår alkohol, og at kvinder der planlægger at blive gravide undgår alkohol for en sikkerheds skyld.

Alkohol og fosterskader:

Alkohol er et organisk opløsningsmiddel, der kan skade fosteret under hele graviditeten. Fosterets hjerne og nervesystem er særligt følsomme for alkoholens skadelige virkninger. Alkohol passerer gennem moderkagen til fosteret, hvilket bevirker, at fosteret får samme alkoholpromille som moderen. Både det gennemsnitlige indtag og mængden af alkohol, der drikkes på én gang, har betydning for alkohols indvirkninger på fosteret.

Referencer:

1. Jones KL. & Smith. Recognition of the fetal alcohol syndrome in early infancy. Lancet 1973;2:999-1001
2. Testa M, Quigley BM, Eiden RD. The effects of prenatal alcohol exposure on infant mental development: a meta-analytical review. Alcohol Alcohol 2003; 38:295-304
3. American Academy of Pediatrics. Committee on Substance Abuse and Committee on Children with Disabilities: Fetal alcohol syndrome and fetal alcohol effects. Pediatrics 1993; 91:1004-1006
4. Social- og Helsedirektoratet. Alkohol og graviditet. Hvad er farlig for fosteret? Hvordan forebygge og behandle? Rapport fra en ekspertgruppe. 2005. Oslo, Norge, Social- og Helsedirektoratet

Links:

www.altomalkohol.dk

Juni 2008